

О. В. АНПІЛОГОВ

Олег Вікторович Анпілогов, кандидат юридичних наук, докторант Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ВИЗНАЧЕННЯ І ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ТА ГАЛУЗЕВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНОМ: СУЧАСНІ НАУКОВІ ПІДХОДИ

Чітке встановлення елементів системи суб'єктів адміністративно-правового регулювання територіальної та галузевої організації управління регіоном з позицій їх визначення і характеристики як юридичних осіб публічного права має теоретичне і практичне значення, зважаючи на наступне. По-перше, виходячи з необхідності формування оптимальної моделі співвідношення функцій і компетенції органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування на засадах децентралізації у їх співвідношенні із деконцентрацією, що обумовлює визначення меж реалізації функцій, пам'ятаючи про мету функціонування відповідного органу. По-друге, враховуючи, що протягом останніх п'яти років декілька разів змінювався склад системи органів виконавчої влади, включаючи уведення до них військово-цивільних адміністрацій, відповідно Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» від 3 лютого 2015 р. № 141-VIII¹. Така змінюваність інколи мала ситуативний характер, а відповідні пропозиції були сформовані у зв'язку із необхідністю вирішення поточних проблем функціонування виконавчої влади, що, у свою чергу, визначило існування проблем реалізації компетенції та здійснення взаємодії між органами виконавчої влади усередині системи органів та поза межами цієї системи.

На першій погляд, існування такої обставини, як ситуативний характер зміни складу системи органів виконавчої влади, лише побічно стосується виділеної проблеми характеристики суб'єктів організації управління регіоном як юридичних осіб публічного права. Проте надання такого статусу органам виконавчої влади дає змогу брати участь у правовідносинах з метою реалізації тих функцій, необхідність у яких обумовлює організаційні перетворення в системі органів виконавчої влади.

Питання щодо визначення і характеристики суб'єктів правовідносин, в тому числі адміністративних, аналізували С. І. Архіпов, С. С. Алексєєв, О. В. Бачун, С. О. Комаров Л. Є. Кисіль, К. Ю. Пуданс-Шушлебін та інші. Однак застосування підходу щодо характеристики суб'єктів територіальної та галузевої організації управління регіоном ще не було опрацьовано дослідниками.

Мета статті – обґрунтувати доцільність визначення і характеристики суб'єктів територіальної та галузевої організації управління регіоном як юридичних осіб публічного права

Серед аргументів, які доводять доцільність застосування підходу щодо виділення і характеристики суб'єктів організації управління регіоном, доцільно вказати і про необхідність забезпечення чіткого закріплення у чинному законодавстві статусу органів державної виконавчої влади як юридичних осіб публічного права.

Л. Є. Кисіль у цьому зв'язку правильно відзначала відсутність єдиного підходу у чинному законодавстві до статусу органів виконавчої влади як юридичних осіб публічного права, підстав їх виникнення і припинення. Вчена вказувала на визначення такого статусу тільки стосовно міністерств, інших центральних органів виконавчої влади в Законі України «Про центральні органи виконавчої влади». Разом з тим до системи органів виконавчої влади належать Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації².

Науковий підхід щодо характеристики статусу органів державної влади та органів місцевого самоврядування як юридичних осіб публічного права допомагає вирішити питання про критерії їх виокремлення у системі суб'єктів організації управління регіоном, що дозволяє, у свою чергу, сформулювати підхід до співвідношення і гармонізації функцій цих суб'єктів в умовах децентралізації, а також здійснити класифікацію суб'єктів.

Запропонований підхід є «вужчим» за прийнятий у науці адміністративного права, коли застосовується юридичні конструкції «суб'єкти адміністративного права», «суб'єкти адміністративно-правових відносин». Суб'єктами адміністративного права, як відомо, називають учасників суспільних відносин, які мають суб'єктивні права та виконують юридичні (суб'єктивні) обов'язки, встановлені адміністративно-правовими нормами. Суб'єкти адміністративно-правових відносин – фактичні (а не потенційні) носії правових зв'язків³.

Звернення до категорії «суб'єкт» обумовлює подальший аналіз наукового підходу О. В. Бачуна, який обґрунтовував сутність категорії «суб'єкт адміністративного судочинства». Авторський пошук дослідник спрямував, спираючись на базові категорії «суб'єкт права», «особа», сутність яких визначали теоретики права С. І. Архіпов, С. С. Алексєєв, С. О. Комаров та інші, а також вчені у галузі опрацювання основних положень теорії адміністративного процесу у частині визначення сутності категорії «суб'єкт адміністративного процесу», зокрема О. В. Кузьменко⁴. О. В. Бачун пропонує виділяти загальнотеоретичне та конкретно-юридичне значення категорії «суб'єкт адміністративного судочинства». Запропоновано у загальнотеоретичному значенні визначати сутність цієї категорії як юридичної абстракції і як реальної особи, яка має ознаки

правового визначення у відносинах з приводу захисту її прав, свобод та інтересів засобами адміністративного судочинства. У конкретно-юридичному значенні суб'єкт адміністративного судочинства постає індивідуалізованою особою – носієм прав та обов'язків у адміністративних процесуальних відносинах з приводу відправлення правосуддя адміністративними судами. Суб'єктом адміністративного судочинства постає особа, здатна вступати у такі відносини, реалізувати зазначені права та виконувати обов'язки⁵.

Наведений вище підхід був обґрунтований стосовно процесуальної категорії, яка позначає правове явище процесуального характеру, що визначило зв'язок суб'єктів адміністративного судочинства із процесуальними правовідносинами, поза якими такий суб'єкт не може існувати. Вказане означає, що категорія «суб'єкт адміністративного судочинства» має суто правове значення і за межами права має характер фікції. Правове значення мають і категорії «суб'єкт територіальної та галузевої організації управління регіоном», оскільки такий суб'єкт індивідуалізується у відповідних правовідносинах, поза межами яких суб'єктна індивідуалізація неможлива. Разом із тим визначення органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування шляхом застосування юридичної конструкції «юридичні особи публічного права» дає змогу врахувати особливості правового статусу вказаних суб'єктів як цілісних, автономних організаційних утворень, що відповідає системному сприйняттю місця й ролі кожного виділеного суб'єкта у публічно-правових відносинах.

Сучасний науковий доробок з адміністративного права і процесу представлений напрацюваннями, присвяченими встановленню сутності таких юридичних конструкцій, як «публічна адміністрація», «суб'єкт владних повноважень».

Категорія «публічна адміністрація» у наукових дослідженнях розкрита з позицій охоплення нею органів виконавчої влади, виконавчих органів місцевого самоврядування, а також державної служби та служби в органах місцевого самоврядування. Вчені відзначають підпорядкованість політичній владі організації і діяльності органів та установ, що позначаються терміном «публічна адміністрація» і забезпечення ними виконання закону й здійснення інших адміністративних функцій в публічних інтересах⁶. Терміни «публічне адміністрування» та «публічна адміністрація» застосовані як альтернативні термінам «державне управління» та «міське самоврядування», а публічне адміністрування визначене як діяльність публічної адміністрації⁷.

Наведений підхід допомагає підкреслити публічно-правовий характер діяльності публічної адміністрації та виділити наступні її ознаки: стосується здійснення адміністративних функцій виконавчої влади; мета діяльності – реалізація публічного інтересу.

Не заперечуючи в цілому проти запропонованого підходу, слід підкреслити, що категорія «публічна адміністрація» не індивідуалізована за суб'єктами, оскільки передбачає охоплення правових відносин, які не є однопорядковими: відносин у сфері виконавчої влади та державно-службових відносин. Крім того, виникають застереження стосовно положення про підпорядкованість виконавчих органів місцевого самоврядування публічній владі. Відповідно до ч.ч. 1, 3 ст. 140 Конституції України міське самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Міське самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.

Конституційний Суд України у Рішенні від 18 червня 2002 р. № 12-рп/2002 у справі про об'єднання територіальних громад визначив територіальну громаду як жителів села, селища, міста чи добровільного об'єднання жителів кількох сіл у сільську громаду (п. 1 резолютивної частини)⁸.

Враховуючи вищезазначене, наведений підхід до розкриття сутності категорії «публічна адміністрація» не є остаточним і потребує подальшої конкретизації.

Пошук сутності категорії «публічна адміністрація» допомагає виділити науковий підхід О. В. Джафарової. Вчена запропонувала віднести до органів публічної адміністрації систему органів державної, насамперед виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, інші суб'єкти, які з метою реалізації публічного інтересу відповідно до закону чи адміністративного договору наділяються делегованими повноваженнями у всіх сферах функціонування суспільства, діяльність яких спрямована на реалізацію прав, свобод та законних інтересів певної групи або окремих осіб, що закріплені у Конституції України, забезпечення життя, здоров'я людини, безпеки навколишнього природного середовища та національних інтересів⁹. Отже, дослідниця відносить до органів публічної адміністрації широке коло суб'єктів, які реалізують публічні функції. Такий підхід дійсно дає змогу виокремити органи публічної адміністрації від інших суб'єктів публічно-правових відносин, зокрема – громадян, іноземців, осіб без громадянства, громадські організації, а також суди (адміністративні суди) тощо. Водночас виникає питання про сутність категорії «публічна адміністрація», адже категорія «органи публічної адміністрації» має похідний характер.

Генезис уособлення адміністративної діяльності від політичної у структурі державного управління досліджує Р. Т. Мухаєв. Результатом наукової розвідки стало формування ознак адміністративної діяльності та підходів до визначення публічної адміністрації. Так, вчений виділяє тенденцію виникнення ідеї про розділення політики і управління, що було обумовлене ліберальною уявою про роль держави як «нічного вартового» у гасях буржуазних революцій XVII–XVIII століть. Згодом ця ідея втілена у доктринах юридичної особи публічного права та сприйнята не тільки у Франції, а й іншими державами Європи. Вчений звертає увагу на визнання необхідності конституювання державного управління як самостійного виду адміністративної діяльності в кінці XIX ст. у США та Великій Британії. Розділення політики та управління як новий підхід до управлінської діяльності держави полягає у самостійному вивченні політичного управління,

здійснюваного парламентом та іншими представницькими установами, та державного адміністрування (адміністративної влади) у особі урядових установ. Підкреслено вимоги професійності, політичної незалежності адміністративної влади¹⁰.

Наведені положення щодо генезису формування підходу до особливостей управління державними справами в частині розділення політичної та адміністративної (управлінської) складових покладено в основу визначення публічної адміністрації.

Р. Т. Мухаєв називає державне адміністрування діяльністю щодо забезпечення виконання політичних рішень, яка здійснюється спеціально підготовленими фахівцями, зайнятими у структурах управління. Поняттям «публічна адміністрація» (*administration publique, administration publica, public administration* тощо) охоплено органи та установи, які здійснюють державне адміністрування, а також форми і акти діяльності службовців цих органів. Вчений зазначає, що цей термін був розроблений в теорії адміністративно-державного управління Франції, а згодом прийнятий адміністративно-державною наукою більшості держав світу. Разом із тим остаточного підходу до визначення його змісту ще не опрацьовано. Найбільш поширеною є структурно-функціональна інтерпретація публічної адміністрації як сукупності органів, установ та організацій, що здійснюють адміністративні функції. За таким підходом дослідження публічної адміністрації пов'язане із характеристикою різних ланок державного управління (С. Файнер). Інші дослідники (А. Меркль, І. Чепел) визначають публічну адміністрацію як власне адміністративну діяльність, що здійснюється у суспільних інтересах. Ще одне значення терміна «публічна адміністрація» пов'язане із використанням його для позначення сфери управління «публічним сектором». Р. Т. Мухаєв пропонує об'єднати усі названі підходи, зважаючи на те, що вони не суперечать одне одному, але характеризують різні сторони публічної адміністрації¹¹.

Не ставлячи за мету доведення доцільності застосування того чи іншого підходу до визначення сутності терміна «публічна адміністрація» або ж інтегративного підходу, який пропонує застосовувати Р. Т. Мухаєв, тим не менше слід вказати про два принципових моменти.

Передусім необхідно виділити наукове надбання у напрямі розділення політичної та адміністративної складових в управлінні державними справами, яке сформувалося внаслідок розвитку ліберальних поглядів на державне управління та подальше їх закріплення у конституціях більшості європейських держав. Такий підхід надзвичайно важливий з позицій усунення політичної складової у територіальній та галузевій організації управління регіоном. Наявність політичної складової позначається на чисельних змінах структури системи органів виконавчої влади, засадах взаємовідносин між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з питань організації управління регіоном, визначенні пріоритетів державної політики щодо розвитку регіонів. Адміністративна діяльність має бути позбавлена політики, а тому будуватись на засадах впливу норми права, у суворій відповідності до Конституції та законів України.

Адміністративна діяльність (або державне адміністрування) являє собою підзаконну, організаційну, упорядковуючу діяльність уповноважених органів, установ та організацій, спрямованих на забезпечення виконання політичних рішень і жодним чином такі рішення не підміняє. Тож ключовими ознаками адміністративної діяльності мають виступати: підзаконний характер, цілеспрямованість, організаційна та упорядковуюча сутність. Ці ключові ознаки мають значення для характеристики функціонування публічної адміністрації як сукупності суб'єктів адміністративної діяльності, форм і методів їх функціонування.

Наступним моментом, що логічно пов'язаний із вказаним вище, виступає та обставина, що розгляд суб'єктів територіальної і галузевої організації управління регіоном має відбуватись з урахуванням підзаконного характеру їх діяльності, що спрямована на реалізацію державної регіональної політики. З цією метою мають бути прийняті управлінські рішення суб'єктів організації управління регіоном, а їх діяльність повинна здійснюватись у формах і методами, які дозволяють здійснити таку реалізацію. Власне, останнє і виступає критерієм визначення об'єктивності та доцільності існування того чи іншого суб'єкта організації управління регіоном.

Системне дослідження сутності терміна «суб'єкт владних повноважень» здійснила К. Ю. Пуданс-Шушлебін¹². Спираючись на результати порівняльного аналізу зарубіжного досвіду щодо законодавчого визначення суб'єкта владних повноважень як відповідача у справах адміністративної юрисдикції, вона пропонує застосування функціонального критерію визначення владної сторони публічно-правового спору. Такий підхід дав змогу запропонувати заміну у Кодексі адміністративного судочинства України поняття «суб'єкт владних повноважень» на «орган публічної влади» та визначити його як суб'єкта загальнодержавного або місцевого рівня, який у публічно-правових відносинах діє в межах, наданих йому законом, або в порядку делегування публічно-владних повноважень щодо правового регулювання, надання адміністративних послуг, здійснення нагляду та контролю, а також здійснення інших виконавчо-розпорядчих повноважень щодо вирішення питань про права, свободи та інтереси фізичних і юридичних осіб¹³.

Хоча наведені вище положення обґрунтовані К. Ю. Пуданс-Шушлебіню стосовно процесуальної категорії – відповідача у справі адміністративної юрисдикції, однак запропонована юридична конструкція стосується ідентифікації органу державної виконавчої влади, органу місцевого самоврядування у публічно-правових відносинах як суб'єкта, уповноваженого здійснювати функції владного характеру, які передбачають наділення виконавчо-розпорядчими повноваженнями, власними чи делегованими. Водночас термін «орган публічної влади» не дає змоги повною мірою охопити запропонованими дослідницею ідентифікуючі ознаки, оскільки категорія «публічний» позначає діяльність не тільки органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а й Верховної Ради України, судів, прокуратури та інших суб'єктів, які реалізують публічні функції, пов'язані із реалізацією публічного інтересу, діяльністю держави.

Наведена наукова дискусія стосовно новелізації термінології науки адміністративного права і процесу свідчить про активний пошук науковцями універсального терміна, яким можна було би позначити суб'єкти, що реалізують адміністративні функції. Однак адміністративні функції реалізують не тільки органи виконавчої влади, а й їх структурні утворення – відповідні департаменти, відділи, відділення. У зв'язку з цим ідентифікаційний аспект наведених категорій – «суб'єкт адміністративного права», «суб'єкт адміністративно-правових відносин», «суб'єкт владних повноважень», «публічна адміністрація» врахований недостатньо. Вказаними категоріями, виходячи з наведених положень, сформульованих вченими, позначено певні органи, їх структурні утворення, які потенційно можуть брати участь або реально (фактично) беруть участь у адміністративно-правових відносинах (матеріальних або процесуальних). Поряд із цим їх характеристика як юридичних осіб публічного права дає змогу виділити їх організаційну автономію та специфіку використання майна. Вказане стосується характеристики суб'єктів адміністративно-правового регулювання територіальної та галузевої організації управління регіоном як юридичних осіб публічного права, що допомагає вирішити питання про критерії їх виокремлення у системі суб'єктів організації управління регіоном і сприяє визначенню оптимального співвідношення й гармонізації функцій цих суб'єктів в умовах децентралізації, здійсненню класифікації суб'єктів, встановленню наявності чи відсутності правових можливостей їх створення, реорганізації та ліквідації.

¹ Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 3 лютого 2015 р. № 141-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 87.

² Кисіль Л. Є. Теоретичні питання адміністративної правосуб'єктності органів виконавчої влади / Л. Є. Кисіль // Адміністративне право України: стан і перспективи розвитку. VI Міжнародна науково-практична конференція : зб. наукових праць (м. Київ, 23–24 вересня 2011 р.) / ред. колегія: О. Ф. Андрійко (голова), В. П. Нагребельний, А. А. Пухтецька (відп. секр.), Л. Є. Кисіль, Ю. С. Педько, Н. В. Хорошак, В. А. Дерезь, А. В. Кірмач, Л. В. Люлька. – К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. – 600 с. – С. 190–191.

³ Адміністративне право України. Академічний курс : підруч. : у 2 т. / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова) та ін. – К. : Видавництво «Юридична думка», 2007. – Т. 1: Загальна частина. – 592 с. – С. 183–184.

⁴ Бачун О. В. Правовий статус суб'єктів адміністративного судочинства / О. В. Бачун ; за наук. ред. А. О. Селіванова. – 2-ге наук.-практ. вид. із змінами і доп. – К. : Логос, 2014. – 133 с.

⁵ Там само.

⁶ Курс адміністративного права України : підруч. / В. К. Колпаков та ін. ; ред. В. В. Коваленка. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 808 с. – С. 54.

⁷ Там само. – С. 179–218.

⁸ У справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 140 Конституції України (справа про об'єднання територіальних громад) : рішення Конституційного Суду України від 18 червня 2002 р. № 12-рп/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 26. – Ст. 1233.

⁹ Джафарова О. В. Дозвільна діяльність органів публічної адміністрації в Україні: питання теорії та практики: моногр. / О. В. Джафарова. – Х. : Диска плюс, 2015. – 688 с. – С. 52.

¹⁰ Мухаев Р. Т. Система государственного и муниципального управления : учебник для студентов вузов, обучающихся по специальностям «Государственные и муниципальные финансы», «Юриспруденция», «Политология» / Р. Т. Мухаев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2010. – 687 с. – С. 154–155.

¹¹ Там само. – С. 156–157.

¹² Пуданс-Шушлебін К. Ю. Суб'єкт владних повноважень як відповідач у справах адміністративної юрисдикції : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Пуданс-Шушлебін Крістіна Юрісівна / Інститут законодавства Верховної Ради України. – К., 2013. – 212 с.

¹³ Там само. – С. 8–9.

Резюме

Анпілогов О. В. Визначення і характеристика суб'єктів територіальної та галузевої організації управління регіоном: сучасні наукові підходи.

Стаття присвячена обґрунтуванню доцільності визначення і характеристики суб'єктів територіальної та галузевої організації управління регіоном як юридичних осіб публічного права. Опрацьовано існуючі сучасні наукові підходи щодо визначення єдиного терміна, яким має бути позначений суб'єкт, що реалізує адміністративні функції. Значну увагу приділено науковим напрацюванням щодо проблематики визначення юридичних осіб публічного права. У контексті дослідження аналізуються наукові підходи щодо визначення поняття «публічна адміністрація», а також стосовно розмежування таких понять, як державне управління та політична діяльність. Доведено, що підхід, за яким суб'єкт, який реалізує адміністративні функції, характеризується як юридична особа публічного права, дає змогу виділити його організаційну автономію та специфіку використання майна. Підкреслено необхідність забезпечення чіткого закріплення у чинному законодавстві статусу органів державної виконавчої влади як юридичних осіб публічного права.

Ключові слова: територіальна організація управління, галузева організація управління, орган виконавчої влади, суб'єкт, юридична особа публічного права.

Резюме

Анпілогов О. В. Определение и характеристика субъектов территориальной и отраслевой организации управления регионом: современные научные подходы.

Статья посвящена обоснованию целесообразности определения и характеристики субъектов территориальной и отраслевой организации управления регионом как юридических лиц публичного права. Проанализированы современные научные подходы к

определению единого термина, которым должен обозначаться субъект, реализующий административные функции. Значительное внимание уделено научным работам по проблематике определения юридических лиц публичного права. В контексте исследования анализируются научные подходы к определению понятия «публичная администрация», а также относительно разграничения таких понятий, как государственное управление и политическая деятельность. Доказано, что подход, согласно которому субъект, реализующий административные функции, характеризуется как юридическое лицо публичного права, позволяет выделить его организационную автономию и специфику пользования имуществом. Подчеркнута необходимость обеспечения чёткого закрепления в действующем законодательстве статуса органов исполнительной власти как юридических лиц публичного права.

Ключевые слова: территориальная организация управления, отраслевая организация управления, орган исполнительной власти, субъект, юридическое лицо публичного права.

Summary

Anpilogov O. Determination and characterization of the regional governance territorial and branch organizations entities: modern scientific approaches.

The article is devoted to substantiation of expediency of regional management territorial and branch organizations subjects definition and characteristics as public law legal entities. The author analyses modern scientific approaches to the definition of a single term which shall be the entity that implements the administrative functions. Considerable attention is paid to scientific developments on the issue of public law legal persons determining. In the context of the study there analyzes the scientific approaches to the «public administration» definition, and concerning the «state governance» and «political activity» concepts delimitation. It is proved that the approach according to which the entity implements the administrative functions, characterized as public law legal entity, allows to select organizational autonomy and the property use specificity. The need for clearly establishing in the legislation the Executive authorities status as public law legal entities is highlighted.

Key words: territorial organization management, branch management organization, the Executive authority, subject, public law legal entity.

УДК 346.7

О. М. ОХОТНИКОВА, А. В. ЩАВА

Олена Миколаївна Охотнікова, кандидат юридичних наук, доцент Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана

Аліна Володимирівна Щава, магістр права Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВОЮ ВЛАСНІСТЮ НА ШЛЯХУ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Визначальним чинником розвитку світової економіки у сучасних умовах є процес глобалізації. Внаслідок цього конкурентна боротьба виробників є не лише «внутрішнім» питанням національної економіки, а набула міжнародного масштабу. Уряд кожної країни заінтересований у підвищенні конкурентоспроможності національного товаровиробника, ключовим елементом на шляху до чого є державне сприяння розвитку інноваційних процесів. Для України питання перебудови національної економіки гостро стояло вже багато років, а з підписанням у 2014 р. Угоди про асоціацію з ЄС запровадження реальних перетворень в державному регулюванні економіки стало об'єктивною необхідністю.

Реалізація вказаних питань вимагає формування державної економічної політики, яка була б спрямована на інноваційні зрушення в економіці та стимулювала інноваційну активність національних підприємств.

Питання державного управління та його взаємозв'язку з інноваційними процесами в економіці були предметом досліджень багатьох вітчизняних науковців, серед яких: С. С. Арутюнян, О. М. Батрак, Н. В. Даник, В. А. Здір, Г. В. Кирилюк, П. П. Крайнів, Т. С. Мілевська, Н. О. Можаровська та ін.

Досліджуючи проблеми формування інноваційної системи в Україні, науковці визначають важливі передумови їх подолання. Зокрема, Н. О. Можаровська вказує про необхідність підвищення ролі держави у технологічному оновленні, системи податкових і кредитних пільг для інновацій, фінансування трансферу технологій. Т. С. Мілевська говорить про важливість державного фінансування досліджень у сфері фундаментальних наук, високого рівня викладання в університетах, підтримки прикладних досліджень і розробок з боку бізнесу. При цьому вона зазначає, що для розвитку інноваційної системи України необхідним є поєднання досвіду традиційних та альтернативних моделей інноваційного розвитку¹.

Ми підтримуємо зазначені погляди науковців та вважаємо, що крім вказаних елементів рушійними силами на шляху до розвитку інноваційної моделі економіки є залучення в господарський обіг інтелектуальних ресурсів, комерціалізація об'єктів промислової власності, освоєння передових технологій. Саме це, на